

(DIZ)ARMONIILE COTIDIENE ALE LUI ZO (MAGNIFICUL)

Deși debutează în anul 1982, cu un grupaj de poeme în revista „Ramuri”, Mircea Doreanu* își publică primul volum de versuri abia în 1997. *Minunatele aventuri ale lui Zo* – căci despre el e vorba – e reluat azi, la 20 de ani distanță (cu mici schimbări, cum avertizează subtitlul cărții), în volumul *După grădini*, publicat în colecția „Corona artistică” a editurii brașovene Kron-Art.

Versurile din *După grădini* sînt flancate de prefața profesorului Eugen Negrici, care scrie o „mărturie de prieten”, și de postfața lui Virgil Borcan, și el prieten al autorului și, din această pricină, predispus, după propria confesiune, provocărilor psihanalitice pe marginea volumului. Foarte precis a sintetizat Eugen Negrici, în textul său, natura poeziei lui Doreanu, pe care o vede ca un „melanj subtil de badinaj și de lirism grav”, obținut prin recurgere la „reprezentări disparate, la fragmente de gând, la turnuri prozaice, la familiarisme, izbucniri stridente sau la notații fără aură, spre a zdruncina orice început de marmeladă lirică.” (p.5). În special poemele din prima parte a cărții sînt construite din asemenea aglomerări de mici povestiri, întâmplări cotidiene și de imagini izolate (convenționale, uneori, dar, în majoritate, proaspete și percutante): piramide retezate mai sus de mijloc care coboară în deșert, imaginea propriului mormînt, o mare care „clipocește sub podele”, pîini care nasc șoriceii și foarte mulți și de multe feluri nori – nori flămînzi, nori unici, nori în delir, nori roșii care „târască în urma lor alți nori”, înghesușiți cu toții pe un cer violet.

În fiecare din aceste cioburi – mai colorate ori mai fumurii – în care se sparge realitatea lui Mircea Doreanu se reflectă un eu deznădăjduit, resemnat în lupta lui de reșezare a fragmentelor lumii într-o stare de echilibru. El nu luptă (cu lumea, cu sine), ci doar înregistrează meticolos haosul în care *se luptă* să se mențină la suprafață. Uneori îi iese, alteori nu: „Râdea ca prostu’ – nu știa ce-l așteaptă. / Plîngea la fel fără habar / de ce va primi” (*Haos*, p.23). Atunci cînd Zo nu se întoarce cu fața spre trecut (cum procedază cel mai adesea, rememorînd neputincios experiența abandonului, a geloziei, a singurătății, a dragostei care „seamnă cu mila” – *Niște uși*, p.33, și alte asemenea), se salvează făcînd haz de necaz, ori prin mici și fine ironii (așa cum face atunci cînd vede pe stradă o femeie în doliu, dar îmbrăcată provocator: „Doliul era pe vremuri/ un semn de respect față de morți./ Decolteul să fie unul/ față de vii.”, *La belle passante*, p.12), care degenerază cîteodată într-o atitudine de-a dreptul bășcăliosă („Aș putea să o iubesc pe doamna/ de la mezeluri. (...) Deși zîmbește cu toți dinții/ cam gălbiori, cam negrișori./ Halatul ei alb este alb./ Ieri am cerut 150 de game/ parizer de vită./ – Exact

150, zice ea, la cântar./ Eu: ce potriveală./ Ea râde cu... v-am zis.”, – *Bă, poate dai lovitură*, p.21). Zo uneori se amuză, alteori e sobru, uneori se simte generos cu ceilalți, alteori îi privește de sus, are un ton moralizator-mustrător – efectul reflexiei propriilor complexe, ori un mijloc de a-și da singur curaj. Cînd pare că se apropie de starea de echilibru, echilibrul se frînge.

În cel de-al doilea ciclu al volumului, *Minunatele aventuri ale lui Zo (Magnificul)*, cu siguranță cel mai bun din carte, Zo se alintă – „Zo așteaptă-o gagică./ Gagică nu vine. Zo se îmbată./ Cade în comă alcoolică/ se trezește cu doctorița la căpătâi/ și cu mămica îngrijorată./ – un băiat așa frumos și să bea atât!.../ – chiar sunt frumos? Hai să bem ceva” (7, p.57), e rebel și anarhist – „Zo ține cu poliția dar nu trece strada/ nici încoace nici încolo nefluerat” (2, p.55), e mof-turos, are capricii – „cînd soarta îi zîmbește, Zo se încruntă” (8, p.58), apreciază rigoarea științifică – „Dacă-l doare ceva, Zo nu poate spune/ ce-l doare, deoarece el ar vrea să fie/ exact./ Neavînd studii de specialitate/ Zo geme și plînge. Nu poate reproșa durerii/ numele ei exact.” (11, p.60), se joacă – „Gestul cel mai frumos i se părea acela/ de a-și da demisia./ Își imagina mulțimi scandînd sub geamul lui./ de! mi! si!a! de! mi! si! a!” (20, p.63), Zo e un fel de Zacharias Licher, atunci cînd îi vine să cerșească (și nu doar atunci) – „mai ales spre seară, tremurînd mâinile/ încercau să-i iasă din buzunare.” (17, p.62). Fără îndoială, Zo are umor, însă reacțiile sale în fața lumii nu stîrnesc (doar, exclusiv) rîsul ci, cum bine observă Virgil Borcan în postfața sa, „În ciuda gesticulației dezarticulate, de «mécanique plaqué sur du vivant», reacția pe care ne-o induce nu e de hilaritate, ci poate mai degrabă de rictus.” (p.119). Pentru că tot Zo e și cel pe care nici măcar vocile din capul său nu-l mai împiedică să se simtă mai puțin singur (3, p.55), tot el e și cel pe care „fiind singur, pe stradă, nu-l mai recunoștea/ nimeni – nici foștii profesori, nici/ foștii elevi” (10, p.59) ori cel care, cînd „îl apuca tînjirea după o familie,/ un fiu, o țară a lui, se culca” (19, p.63).

Poezia lui Mircea Doreanu are abilitatea aproape nefirească de a vorbi despre lucruri grave (singurătate, boală, suferință, teama de moarte etc.) fără urmă de patetism. E de remarcat modul în care calambururile și umorul sînt manevrate, nu pînă la sațietate, ci doar atît cît să echilibreze suprafața versurilor cu substratul lor existențial și să țină laolaltă, ca un curent care le străbate, viziunile, amintirile, gîndurile unui personaj care preferă siguranța trecutului (cu bune și rele) unui prezent lipsit de orizont.

*Mircea Doreanu, *După grădini*, Editura Kron-Art, Brașov, 2017